

ВАЖЛИВІСТЬ КОНСУЛЬТАЦІЇ ЛОГОПЕДА ДЛЯ БАТЬКІВ ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Людмила Таган¹, Оксана Теплякова²

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького¹
КУ «Інклюзивно-ресурсний центр», м. Мелітополь²*

Анотація:

Ранній вік є сензитивним періодом розвитку мовлення дитини. Вчасне виявлення порушення мовлення в цей період визначає результативність подальшої корекційної роботи. У статті надано коротку характеристику етапів розвитку мовлення в нормі та наголошено на важливості вміння відрізнити затримку мовленнєвого розвитку від мовленнєвого порушення. Названо причини, за яких необхідні корекційні заняття з логопедом для дітей раннього та дошкільного віку. Підкреслено необхідність своєчасного звернення батьків за консультацією до логопеда для надання фахової допомоги. Визначено вплив порушення мовлення на психічний розвиток дитини. У статті надано рекомендації батькам, які у випадку затримки розвитку мовлення дітей раннього віку стануть у нагоді, а також будуть ефективними у плані попередження порушення мовлення дітей раннього та дошкільного віку.

Ключові слова:

розвиток мовлення; рання діагностика; профілактика; корекція; затримка мовлення; мовленнєве порушення; батьки; ранній вік; дошкільний вік.

Resume:

Tahan Liudmyla, Tiepliakova Oksana. The importance of consultation of a speech therapist for parents of children of early and preschool age.

Early age is a sensitive period of a child's speech development. The effectiveness of further corrective work will depend on the timely detection of a speech disorder during this period. The article provides a brief description of the stages of normal speech development and emphasizes the importance of being able to distinguish a delay in speech development from a speech disorder. The reasons for which corrective classes with a speech therapist are necessary for children of early and preschool age are named. It is emphasized the need for parents to consult a speech therapist in a timely manner for assistance from specialists. The influence of a speech disorder on the child's mental development is determined. The article provides recommendations for parents, which will be useful in case of delayed speech development of young children, and will also be effective in preventing speech disorders in young and preschool children.

Key words:

speech development; early diagnosis, prevention, correction, speech delay, speech disorder, parents, early age, preschool age.

Постановка проблеми. Останнім часом спостерігається збільшення кількості дітей раннього та дошкільного віку, які мають порушення мовлення. Особливим періодом у появі мовленнєвих порушень є ранній та дошкільний вік. У перші три роки відбувається інтенсивний розвиток мозку, якого не буде ні в один з наступних періодів життя. Раннє попередження, вчасна діагностика та корекція порушень мовлення у ранньому віці закладає фундамент нормального мовленнєвого розвитку в дошкільному дитинстві. Дошкільний вік – період активного засвоєння дитиною мовлення, що є необхідною умовою всебічного розвитку дитини. Вчасне виявлення можливих проблем в мовленнєвому розвитку дитини залежить від свідомого ставлення батьків до мовленнєвого розвитку власних дітей, від їхньої активної позиції у пошуку логопедичної допомоги й участі у вирішенні питань подолання мовленнєвих порушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема надання ранньої допомоги дітям з порушеннями мовлення представлена у роботах М. Зеємана, С. Карпової, М. Лісіної, А. Маркової, К. Печори, Е. Труве, В. Тарасун. Особливості розвитку мовлення у процесі онтогенезу та дизонтогенезу висвітлено у дослідженнях: А. Богуш, О. Вінарської, Л. Галігузової, О. Гвоздева, Г. Розенгарт-Пупко, Т. Ушакової, Є. Соботович. Про роль мови в

психічному розвитку наголошують О. Ісеніна, О. Леонтьєв, О. Лурія. Особливості становлення мовлення й спілкування у дітей з порушеннями мовлення розкриті у працях О. Вінарської, Ю. Гаркуші, Р. Левіної, М. Лісіної, О. Мастюкової, Г. Чіркїної та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є характеристика етапів розвитку мовлення в нормі, наголошення на важливості вміння відрізнити затримку мовленнєвого розвитку від мовленнєвого порушення. Також підкреслено на необхідності своєчасного звернення батьків за консультацією до логопеда для надання допомоги фахівцями, визначено вплив порушення мовлення на психічний розвиток дитини, надано рекомендації батькам, які стануть у нагоді у випадку затримки розвитку мовлення дітей раннього віку, а також будуть ефективними у плані попередження порушення мовлення дітей раннього та дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом значно почастишали звернення до логопедів батьків дітей раннього віку зі скаргами, що їхня дитина не розмовляє, в той час, коли їх однолітки розмовляють добре й зрозуміло для оточуючих.

Звісно, кожен батьки з нетерпінням чекають моменту, коли їхнє маля нарешті скаже своє перше усвідомлене слово. Нехай це будуть традиційні «мама», «тато», «дай», але обов'язково чітко та зі змістом. У рік дитина вже

готова до засвоєння азів рідної мови. Однак це зовсім не означає, що крихітка відразу почне говорити довжелезними фразами і використовувати в мовленні складні слова, наприклад «акваріум». Шлях до усвідомленого фразового мовлення зі складними словами досить довгий і тривалий.

Розвиток мовлення у дитини починається вже з першим криком при її народженні. Від народження до першого року закладається основа мовленнєвої функціональної системи. У подальшому вона проходить певні етапи свого розвитку.

До того, як малюк виголосить своє перше слово, його мовлення повинне пройти стадії гуління і белькотіння. Дуже важливу роль відіграє розуміння мовлення оточуючих, адже дитина починає розуміти звернене до себе мовлення набагато раніше, ніж заговорить самостійно. Відсутність гуління та розуміння мовлення інших людей – це дуже тривожні сигнали. Цілковито можливо, що незабаром батькам будуть потрібні заняття дитини з логопедом або дефектологом.

Буває таке, що мовлення дитини трохи запізнюється у розвитку через дефіцит спілкування вдома. Наприклад, дитина одна в родині, більшу частину часу проводить тільки з мамою або нянею. Потрапивши в активне мовленнєве середовище у 2–3 роки, найчастіше це садок – така дитина починає активно розмовляти. Але, якщо у дитини є певне порушення – вона не заговорить в садку і не заговорить відразу після 3-х років. Важливо відокремити ці два стани й не плутати їх! Але проблема в тому, що батьки часто самі не розуміють де норма, а де порушення і не знають, на що звертати увагу, щоб її виявити.

Головною скаргою батьків найчастіше є те, що дитина на вигляд нічим не відрізняється від інших дітей, а всього лише не розмовляє. Але якщо проаналізувати рефлекс дитини, велику і дрібну моторику, психічний розвиток, то найчастіше під простою затримкою мовленнєвого розвитку виявляється цілий пласт проблем, на які батьки не звертали увагу, або не вважали це порушенням, списували на характер, або ж знаходили будь-які інші пояснення.

Тому дитину раннього віку, яка не розмовляє тривалий час попри вікові норми, треба показати фахівцям. Причинами затримки мовлення можуть бути і зниження слуху, і аутизм, і коротка вуздечка язика, і неврологічні проблеми, і наслідки травм голови, і порушення зору. Тож, варто звернутися до отоларинголога, психолога, невролога, психіатра, окуліста або стоматолога. Адже чим раніше виявити порушення, тим

скоріше дитина отримуватиме корекційну допомогу.

Рання діагностика та корекція порушень мовлення дає набагато більше шансів на те, що до школи малюк «підтягнеться» і нічим не буде відрізнятися від своїх однолітків. Це ще залежить від тяжкості порушення мовлення та рівня корекції.

За науковими даними, починаючи з внутрішньоутробного періоду і до 3-х років у дитини розвивається 80% головного мозку, і тільки 20% відводиться на розвиток після 3-х років – розвинути нейрони та зміцнити зв'язки між ними. Починаючи з трьох років, починається різке гальмування в темпах мозкового розвитку, а після шести років воно практично повністю сповільнюється і закінчується його формування. Коли мозок вже сформований, його важко і вже часто неможливо змінити. В такому випадку, час виявляється упущеним. Більш того, з народження і до 3 років у дитини відбуваються важливі етапи природного становлення і розвитку мовлення. Діти, які заговорили після 3 років у 95% випадків мають порушення мовленнєвого розвитку різних ступенів тяжкості, починаючи з простого фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення та закінчуючи загальним недорозвитком мовлення. Проблема так само обтяжується тим, що із затримкою мовленнєвого розвитку паралельно у дитини завжди починає відставати в розвитку велика і дрібна моторика, запізнюється психічний або розумовий розвиток. Адже мовлення є важливим інструментом пізнання світу для дитини, розвитку комунікативних навичок, а так само – його когнітивних здібностей (Хоменко, 2015).

Розглянемо випадки, коли дитині потрібен логопед з раннього віку (до трьох років):

- якщо малюкові поставлений діагноз (наприклад, ДЦП), при якому тонус м'язів артикуляційних органів (язика, губ, щік) порушений (так само, як і інших м'язів скелета) і переміщення в просторі обмежене;
- якщо у дитини є затримка психічного розвитку або розумова відсталість (наприклад, при генетичних порушеннях);
- якщо спілкування малечі в ранньому віці з дорослими є обмеженим;
- якщо у дитини є порушення зору, слуху;
- якщо дільничний лікар наполегливо рекомендує підрізання під'язикової вуздечки;
- якщо мама з татом (або один з них) мають виражений спадковий фактор.

Також слід запідозрити недобре, якщо:

- у 3 місяці дитина не реагує на звук;
- у 4–6 місяців відсутнє гуління, малюк не шукає джерело звуку;
- у 7 місяців не впізнає голос близьких людей;
- до кінця 9-го місяця відсутній лепет і дитина не повторює за дорослим складу;
- у 2 роки дитина володіє десятком лепетних слів, не може будувати фрази з 2–3 слів, не показує предмети на картинці;
- в 3 роки не відповідає на просторові питання «Що?», «Де?», не відрізняє поняття вгору-вниз;
- дитина не розмовляє, бігає і кричить, падає, не здатна сконцентрувати увагу на якійсь дії.

За умов нормальному мовленнєвому розвитку, перші слова у дітей з'являються ще до року, у два роки діти вже добре розуміють мовлення, а також починають вживати прості фрази з 2–3 слів. Однак у сучасних дітей часто зустрічаються різні форми затримки в розвитку мовлення, більшість з яких можуть загрожувати дитині серйозними ускладненнями.

Батькам треба усвідомлювати: якщо до трьох років дитина не почала розмовляти, у неї можуть виявитись важкі порушення мовлення, з якими мовлення дітей не розвивається взагалі, або розвивається дуже повільно, що може спричинити затримку психічних процесів. Тому в такому випадку обов'язково слід показати дитину неврологу або психоневрологу.

А зараз розглянемо причини, за якими необхідні заняття з логопедом для дітей дошкільного віку, починаючи з трьох років:

- якщо мовлення дитини можуть зрозуміти лише батьки та люди, які добре знають її, а для інших – її мовлення нерозбірливе;
- якщо багато звуків у мовленні дитини звучать м'яко, наче дитина ще маленька, або навпаки дуже твердо, немов дитина говорить з акцентом.

Але крім неправильної вимови дитиною звуків, обов'язково треба звертати увагу ще й на такі особливості мовленнєвої системи:

- якщо у віці 3–4 років дитина не розрізняє у словах складів, спотворює до невпізнання слова, скорочує слова, пропускаючи деякі приголосні, складу або закінчення, не може вимовити слово цілком, вимовляє одне і те ж слово по-різному;
- якщо до 5 років у дитини не сформувалося зв'язне мовлення; вона відчуває труднощі, складаючи розповідь по картинці, не здатна встановити

послідовність дій, використовує занадто короткі речення.

За умов нормального мовленнєвого розвитку у трирічної дитини зникає загальна пом'якшеність мовлення. У чотири роки дитина здатна підтримати розмову, висловити думку простими поширеними реченнями, а також складними реченнями. У п'ять років дитина вже здатна виокремити у слові перший і останній звуки, підібрати слова з потрібним звуком, інтонаційно акцентувати вказаний звук у слові. У шість років дитина повинна правильно та чітко промовляти усі звуки рідної мови. Діти цього віку здатні визначити кількість звуків у слові, їхній порядок, місце звука у слові, поділити слово на складу, виділити наголошений склад, користуватися схемою звукового аналізу слів.

На жаль, у наш час кожна друга дитина на тому чи іншому етапі розвитку мовлення потребує допомоги логопеда.

У більшості випадків після 5-ти років дитина сама, без спеціальних логопедичних занять, вже не зможе навчитись правильно вимовляти звуки. У майбутньому, швидше за все, у неї буде зберігатись порушена вимова тих звуків, які вона зараз не вимовляє. Необхідно у цих випадках обов'язково звернутися за корекцією до логопеда!

Справа в тому, що неправильна звуковимова може призвести до таких ускладнень як порушення читання (дислексія) та письма (дисграфія). Дитина пише звуки так, як вимовляє, і якщо логопед поставив звуки дитині незадовго до вступу у школу, то ще деякий час дитина може писати їх так, як вимовляла до цього. Також порушення звуковимови заважають дитині повноцінно оволодіти грамотою: дитині може бути важко визначати кількість та порядок складів і звуків у словах. У дитини, якій важко навчитися читати і писати, швидко формується негативне відношення до занять у школі, страх перед учителем, небажання вчитися, а це призводить до зниження успішності і з інших шкільних предметів, а іноді й до нервових розладів.

Корекція недоліків читання та письма займає багато часу та вимагає значних зусиль, тому бажано ще в дошкільному віці попередити появу цих складних порушень. Для того, щоб це зробити, треба вчасно звертатися за консультацією до логопеда. Батькам треба розуміти, що провести профілактику мовленнєвих порушень набагато простіше, ніж виправляти вже сформовані мовленнєві недоліки.

У багатьох дітей у зв'язку з мовленнєвим недорозвитком виникають психологічні

проблеми – дитина соромиться свого мовлення, намагається менше говорити – і, як наслідок, вона стає більш замкнутою, нетовариською, невпевненою в собі. Коли дитина багато звуків вимовляє неправильно, вона виглядає інфантильною, здається молодшою за свої роки. З такою дитиною дорослі часто занадто часто «сюсюкаються». Певно, вона і сама відчуває себе маленькою, часто прагне спілкуватися з дітьми молодшого за неї віку. Це затримує розвиток дитини і робить її дисгармонічною. До школи така дитина внутрішньо не готова. Внаслідок чого – в першому класі, а може і в наступних, їй буде психологічно важко вчитися. Дитину, яка неправильно вимовляє звуки, в дитячому колективі часто передражнюють, що створює додаткові психологічні проблеми, яких можна уникнути, вчасно поставив їй правильну вимову.

Часом при оцінюванні мовленнєвого розвитку дитини батьки звертають увагу лише на те, чи правильно малюк вимовляє звуки. Якщо на їх думку справи йдуть більш-менш благополучно, вони сумніваються, чи потрібен дитині логопед.

Але батькам важливо розуміти, що логопед працює не тільки над порушеннями звуковимови. Він допомагає розширити словниковий запас, вчить складати розповідь, правильно оформляти висловлювання з огляду граматики.

До того ж, логопед здатний підготувати дитину до освоєння грамоти, якщо у неї є які-небудь проблеми з вимовою, а також до подальшого більш вдалого навчання у школі.

Лише логопед може проаналізувати ситуацію кваліфіковано, дати батькам детальну консультацію і вказати на необхідність відвідування спеціальних занять.

Якщо у дитини виявили серйозні проблеми з мовленням, батькам треба бути готовими до того, що від них знадобиться багато сил і часу. Крім занять з логопедом для дітей вкрай важлива батьківська допомога. Батьки повинні надавати своїй дитині гарний приклад: постійно розмовляти з малюком, коментуючи свою діяльність, поведінку, описуючи свої дії, почуття, емоції; читати дитині казки, оповідання, разом вчити вірші. Тоді результат не змусить себе довго чекати.

Мовлення дитини розвивається під впливом мовлення дорослих і значною мірою залежить від достатньої мовленнєвої практики, нормального соціального і мовленнєвого оточення, від виховання і навчання, які починаються з перших днів її життя.

Поради батькам щодо мовленнєвого розвитку дитини

Часто діти не починають говорити, тому що немає в цьому потреби. Ви допоможете малюку навчитися виражати свої потреби словами, якщо будете самі промовляти його прохання. Наприклад, дитина тягне вас за руку і вимовляє: «Гу». Ви розумієте, що це означає її прохання піти на прогулянку. Ви чітко вимовляєте: «Ти хочеш гуляти?» Дайте можливість дитині відповісти «так» або «ні». Якщо відповідає кивком, скажіть за неї «так». Намагайтеся, щоб при таких розмовах був присутній візуальний контакт: сядьте навпочіпки поруч з нею або піднесіть її до рівня свого погляду.

Відчувайте, коли дитина вас ще слухає, а коли вже не звертає уваги на ваше фонове мовлення. Використовуйте прості слова та фрази, які будуть зрозумілі для малюка: «ляля», «боти», «кіса», «Дай мені руку», «Йди спати», «Сідай», «Стій». Якщо потрібно повернути погляд дитини, то можна неголосно пищати іграшкою коло свого обличчя.

Заведіть альбом для дитини: вклейте фото найближчих родичів, зробіть короткі підписи: «Мама Таня», «Тато Іван».

Слідкуйте за темпом мовлення. Швидко мовлення складніше зрозуміти дитині.

Займайтеся фізичним розвитком дитини. Іноді батькам здається, що коли у дитини незграбність, порушення балансу і координації рухів – це, скоріше, особливості дитини, а не неврологічні проблеми, але ці «особливості» є ознаками порушень роботи стовбура мозку і мозочка. Вони часто діагностуються у дітей, що мають затримку мовного та психічного розвитку, порушення аутистичного спектру, синдром Аспергера, порушення поведінки та уваги. Добре розвинена моторика і баланс – опора для розвитку та координації функцій, які формують навички усного й письмового мовлення. Моторний розвиток – це фундаментальна функція, яка формується паралельно з мовленням. Діти повинні багато повзати різними способами: вперед-назад, по-пластунськи, бігати, стрибати, ходити, залазити, спускатися по сходах, – для цього стануть у нагоді всі тренажери, спортивне приладдя.

Тільки в грі намагайтесь викликати запуск мовлення. Батькам, як би не було важко, потрібно грати з дітьми: придумувати сюжет, брати на себе ролі, розповідати, жартувати, пропонувати різні види взаємодії. Взагалі, грати так, щоб було цікаво і дитині, і дорослому. Використовуйте емоційні рухливі ігри. Вони корисні тим, що в них мова поєднується з радістю і діями. Вигуки «Лови м'яч!», «Біжи!», «Стій!» повинні супроводжуватися приємними емоціями. Для фразового мовлення потрібні

дієслова, тому використовуйте їх та вводьте у мовлення, граючи з ними: «тягни», «неси», «кати», «дуй» тощо. Грайте в логоритмічні ігри, в яких віршики супроводжуються ритмічними рухами та музикою.

Розвивайте сенсорику. Для цього грайте в ігри для нюху: можна нюхати трави, спеції і будь-які пахучі речовини, ароматні і неприємні (кава, риба та ін.), визначати на запах. Для розвитку зорового сприйняття доречними будуть ігри на розрізнення кольорів. Для рук і тіла: масажі стоп, рук, тіла; м'яти, тиснути, бити, розгортати пластилін, тісто, гідрогель, ламати і кришити крихке, типу хлібців, перебирати намистини і крупы, під час купання малювати на тілі піною для гоління, звертатися в ковдри. Для балансу і просторового відчуття: батуту, м'ячі, гойдалки, велосипед, гамак. Для слуху добре слухати хорошу музику різних жанрів, класичну (Моцарт, Шопен, Штраус), намагатися грати на різних інструментах, бити у дзвіночки, барабани. Для смаку: куштувати різне на смак, консистенцію і температуру.

Уникайте перевантажень враженнями. Вони важливі для розвитку дитини, але зловживати ними не варто. Часті відвідування цирку, кіно, галасливих свят створюють в голові дитини плутанину і перезбудження. Намагайтеся створювати атмосферу тиші і спокою.

Приділяйте увагу артикуляційній моториці. Виконуйте вправи вдома в ігровій формі. Наприклад, під час вмивання вчіть дитину полоскати рот водою з зімкнутими губами або перевіряти язичком, чи чисто вичищені зуби.

Обмежте перегляд телевізора. Працюючи як фон, він сильно гальмує розвиток мови – маленька дитина не в силах зрозуміти неперервний мовний потік і просто перестає намагатися виокремлювати з нього слова, привчається сприймати мовлення як неясний гул.

Розвивайте слухову увагу, вміння розрізняти звуки і шуми. У цьому допоможе використання звукових коробочок. Вони повинні бути однакового кольору і форми (наприклад, коробочки з кіндер-сюрпризів). Наповнювачем для коробочок служать монети, сірники, гудзики, квасоля, горох, скріпки. Можна шукати однакові за звучанням, намагатися вгадати, що всередині.

Велику увагу приділяйте інтонаційній забарвленості мовлення. Малюки дуже реагують на тон голосу. Хоча вони ще не розуміють багатьох слів, але за тоном дорослого можуть зрозуміти чи він задоволений, чи ні. За відповідною інтонацією діти розуміють про який розмір предмету, яку вдачу людини йдеться. Але з інтонаціями треба бути обережними, слід

чергувати емоційне забарвлення зі спокійним, тихим мовленням.

Розмовляйте зі своєю дитиною під час усіх видів діяльності, таких як приготування їжі, прибирання, одягання-роздягання, гра, прогулянка тощо. Говоріть про те, що ви бачите, що робить дитина, що роблять інші люди і що бачить ваша дитина. Слід не просто давати вказівки, а розмовляти. Адже від мовлення, яке буде чути дитина, залежить обсяг її пасивного словника, який згодом стане активним. Якщо дорослий візьме за правило все пояснювати малюкам, то вони скоро звикнуть прислуховуватися до його мовлення. Скажімо, мати збирає дитину на прогулянку. Її мовлення може бути приблизно та ким: «Юлю, ми йдемо на вулицю. Там зараз холодно, тому що зима. Тож треба тепло одягнутися. Зараз ми одягнемо теплі речі: штанці, кофточку, шубу, шарф і шапочку. Нам буде тепло. Ми будемо гуляти та дивитися на сніг». Речення мають бути короткими, складатися переважно з іменників та дієслів. Поступово у мовлення слід залучати прикметники та займенники.

Говоріть, використовуючи правильно побудовані фрази, речення. Ваше речення повинне бути на 1–2 слова довше, ніж у дитини. Якщо Ваша дитина поки що висловлюється тільки однослівними реченнями, то Ваша фраза повинна складатися з 2 - х слів.

Використовуйте різні дидактичні ігри (складання цілого з частин – розрізні картинки, пазли, іграшки-збирайки, кубики з картинками, іграшки-вкладиші).

Грайте з пальчиками, адже на руках знаходиться безліч нервових закінчень, стимулюючи які, ми активізуємо мовну моторну зону в корі головного мозку. Дітям дуже подобаються такі забави: «Цей пальчик – бабуся, цей пальчик – дідусь, цей пальчик татко, цей пальчик – ненька, цей пальчик я – ось і вся моя сім'я!», «Сорока-ворона», «Ладки-ладусі», «Іде коза рогата», «Оцей пальчик», «Пальчику, пальчику, де ти був?» (Манько, 2008).

Задавайте дитині відкриті питання. Це стимулюватиме вашу дитину використовувати декілька слів для відповіді. Наприклад, говоріть «Що він робить?» замість «Він грає?» Витримуйте паузу, щоб у дитини була можливість говорити і відповідати на питання.

Розкажіть коротку розповідь, історію. Потім допоможіть дитині розказати цю ж історію вам або кому-небудь ще.

Якщо ваша дитина вживає всього лише декілька слів в активному словнику, допомагайте їй збагатити своє мовлення новими словами. Виберіть 5-6 слів (частини тіла, іграшки, продукти) і назвіть їх дитині. Дайте їй

можливість повторити ці слова. Слід пам'ятати, щоб слово з пасивного словника перейшло в активний, дитина має промовити його багато разів у різних ситуаціях, будь-то гра чи режимні моменти. Однак не треба переобтяжувати дитину великою кількістю слів. Не чекайте, що дитина вимовить їх відмінно. Надихніть дитину і продовжуйте їх зачувати. Після того, як дитина вимовила ці слова, введіть ще 5–6 нових слів. Продовжуйте додавати слова до тих пір, поки дитина не визнає більшість предметів навколишнього світу.

Якщо дитина називає тільки одне слово, почніть учити її коротким фразам. Використовуйте слова, які ваша дитина знає. Додайте колір, розмір, дію. Наприклад, якщо дитина говорить «м'яч», послідовно навчіть її говорити «великий м'яч», «зелений м'яч», «круглий м'яч» тощо.

Використовуйте малі віршовані форми. Вони допоможуть звернути увагу дитини на певні дії та досягти бажаних результатів під час прийому

їжі, гігієнічних процедур у ванній кімнаті, одяганні (роздяганні) дитини, укладання дитини спати тощо. Таких віршів є дуже багато. Їх можна підібрати на свій смак. Звісно, дуже добре, коли дорослий знає напам'ять і доцільно використовує малі віршовані форми.

Вірш має бути невеликим, складатися переважно з іменників та дієслів. Під час проведення рухливих ігор, ігор-забавлянок використовують більш ритмічні вірші з чіткими фразами, а перед сном, прийомом їжі, на вечірній прогулянці – більш спокійніші, з розміреним ритмом (Тищенко, 2008).

Висновки. Робота з дитиною повинна активізувати мовленнєве наслідування, формувати елементи зв'язного мовлення, розвивати пам'ять і увагу.

Таким чином, своєчасне виправлення мовленнєвих недоліків необхідне дитині для впевненого спілкування, успішного навчання, грамотного читання і письма, гармонічного розвитку.

Список використаних джерел

- Базовий компонент (Державний стандарт) дошкільної освіти. (2021). Нова редакція та поради для організації освітнього процесу. Практика управління дошкільним закладом. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua>
- Манько, Н. В. (2008). *Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку*: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ. 256 с.
- Тищенко, В. В. (2008). *Як навчити дитину правильно розмовляти: від народження до п'яти років: поради батькам*. В. В. Тищенко, Ю. В. Рібсун (Ред.). Київ: Літера ЛТД. 128 с.
- Хоменко, С. О. (2015). *Основні напрями профілактики мовленнєвих порушень в перші роки життя дитини*. Дніпропетровськ. С. 2.
- Школа для батьків*. (2003). В. Бондаровська, К. Бабенко, О. Возіанова та ін. (Ред.). Київ: Батискаф. 320 с.
- Шеремет, М. К. (2010). *Логопедія: підручник*. Київ: Видавничий дім «Слово». 672 с.

Відомості про авторів:

Таган Людмила Володимирівна
Lyudmilavl.3011@gmail.com
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
вул. Наукового містечка, 59,
м. Запоріжжя, 69000, Україна

Теплякова Оксана Григорівна
oksanteplakova0@gmail.com
КУ «Інклюзивно-ресурсний центр» № 2
м. Мелітополь, Україна

doi: 10.33842/22195203-2024-02-15-2-31-156-161

Матеріал надійшов до редакції 15. 11. 2023 р.
Прийнято до друку 29. 11. 2023 р.

References

- Basic component of preschool education in Ukraine. (2021). New edition and tips for organizing the educational process. Preschool management practice. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua> [in Ukrainian]
- Manko N.V. (2008). Diagnosis and correction of speech development of young children: Scientific and methodological manual. K.: KNT, 256 p. [in Ukrainian]
- Tyshchenko V. V. (2008). How to teach a child to speak correctly: from birth to five years old: advice for parents / V. V. Tyshchenko, Yu. V. Ribtsun. K.: Litera LTD, 128 p. [in Ukrainian]
- Khomenko S.O. (2015). The main areas of prevention of speech disorders in the first years of a child's life. Dnipropetrovsk, P. 2. [in Ukrainian]
- School for parents. (2003). V. Bondarovska, K. Babenko, O. Vozianova and others. K.: Batyskaf, 320 p. [in Ukrainian]
- Sheremet M. K. (2010). Speech therapy: textbook. K.: Slovo Publishing House. 672 p. [in Ukrainian]

Information about the authors:

Tahan Liudmyla Volodymyrivna
Lyudmilavl.3011@gmail.com
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State
Pedagogical University
Scientific Town, Street 59, Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia region, 69000, Ukraine

Tiepliakova Oksana Hryhorivna
oksanteplakova0@gmail.com
KU «Inclusive Resource Center» No. 2
Melitopol, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2024-02-15-2-31-156-161

Received at the editorial office 15. 11. 2023.
Accepted for publishing 29. 11. 2023.